

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

Методичні рекомендації для керівників та студентів

<i>Галузь знань</i>	<i><u>23 Соціальна робота</u></i>
<i>Спеціальність</i>	<i><u>231 «Соціальна робота»</u></i>
<i>Освітня програма</i>	<i><u>Соціальна педагогіка</u></i>
<i>Факультет</i>	<i><u>педагогічної освіти</u></i>
<i>Освітній рівень</i>	<i><u>«бакалавр»</u></i>
<i>Курс, семестр</i>	<i><u>IV, VIII семестр</u></i>

Львів – 2022

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка (протокол №1 від 31.08.2022 р.)

Завідувач кафедри

доц. В.С. Корнят

Рецензенти:

Мачинська Н.І.

– доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри початкової та дошкільної освіти факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка;

Яремчук Н.Я.

– кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та педагогіки вищої школи факультету педагогічної освіти Львівського національного університету імені Івана Франка.

Кваліфікаційна робота: методичні рекомендації для керівників і студентів 4 курсу ОР «бакалавр» факультету педагогічної освіти зі спеціальності 231 «Соціальна робота» ОПП «Соціальна педагогіка» / Автори-упорядники: В. С. Корнят, В.В. Лобода, І. Р. Субашкевич, О. Ю. Столярик,. – Львів, 2022. – 51 с.

У посібнику висвітлено мету, завдання, зміст та особливості роботи над написанням кваліфікаційної роботи бакалавра зі спеціальності 231 «Соціальна робота» ОПП «Соціальна педагогіка» у Львівському національному університеті імені Івана Франка. Зокрема розкрито етапи роботи над науковим дослідженням; охарактеризовано її структуру та обсяг; подано вимоги до її оформлення (таблиць, рисунків, списку використаних джерел, подано зразки цитувань тексту). Окремо розкрито питання академічного тексту написання кваліфікаційної роботи; детально та чітко прописано процедуру експертизи на дотримання академічної доброчесності, попередній розгляд та захист кваліфікаційної роботи та критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Методичні рекомендації допоможуть викладачам, керівникам кваліфікаційних робіт, студентам у процесі написання, підготовки до захисту та захисту наукового дослідження.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	5
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА ТА ОРІЄНТОВНИЙ ОБСЯГ РОБОТИ	8
2.1. Титульний аркуш	8
2.2. Зміст.....	9
2.3. Вступ.....	9
2.4. Основна частина	12
2.5. Висновки	13
2.6. Список використаних джерел	14
2.7. Додатки.....	15
РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	16
3.1. Загальні вимоги	16
3.2. Нумерація.....	17
3.3. Ілюстрації.....	18
3.4. Таблиці	19
3.5. Формули	20
3.6. Загальні правила цитування та поклики на використані джерела	21
3.7. Оформлення списку використаних джерел.....	22
3.8. Додатки.....	26
РОЗДІЛ 4. СПЕЦИФІКА АКАДЕМІЧНОГО ТЕКСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ.....	27
РОЗДІЛ 5. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ	31
5.1. Процедура експертизи на дотримання академічної доброчесності , попередній розгляд та захист кваліфікаційної роботи.....	31
5.2. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи.....	32
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	35
ДОДАТКИ:.....	37
ДОДАТОК А. Зразок календарного плану виконання кваліфікаційної роботи .	38
ДОДАТОК Б. Зразок оформлення титульної сторінки	39
ДОДАТОК В. Зразок оформлення ЗМІСТУ	40
ДОДАТОК Г. Таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами та уніфікація системи оцінювання	41
ДОДАТОК Д. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи	42
ДОДАТОК Е. Зразок відгуку керівника.....	45
ДОДАТОК Є. Список рекомендованої літератури з особливостей досліджень у соціальній роботі.....	46

ВСТУП

Відповідно до стандарту вищої освіти за спеціальністю 231 Соціальна робота галузі знань 23 Соціальна робота першого (бакалаврського) рівня (наказ Міністерства освіти і науки України №557 від 24.04.2019 року) підсумкова атестація випускників здійснюється у формі привселюдного захисту кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота – це самостійно виконане та логічно завершене навчально-наукове дослідження, яке закінчує цикл професійної підготовки здобувача вищої освіти бакалаврського рівня. Кваліфікаційна робота має комплексний характер, а за рівнем та обсягом знань, умінь, інших компетентностей повинна відповідати вимогам відповідного галузевого стандарту вищої освіти та профілю освітньо-професійної програми підготовки. Підготовка кваліфікаційної роботи передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань у галузі соціальної роботи та соціальної педагогіки.

Кваліфікаційна робота – це самостійне науково-практичне дослідження здобувача освіти з дотриманням вимог академічної доброчесності, що передбачає поглиблення знань із фахової чи професійно орієнтованої дисципліни (з окремих розділів або повного навчального курсу), розвиток дослідницьких навичок, спроможності самостійного теоретичного і практичного осмислення визначеної теми.

Мета кваліфікаційної роботи – сформулювати у здобувача освіти навички теоретичного аналізу, синтезу, узагальнення та систематизації наукових знань та дослідницькі навички зі спеціальності шляхом їх застосування при вирішенні конкретних наукових, практичних та локальних проблем у галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи. Тематика кваліфікаційної роботи має відповідати завданням соціальної роботи і тісно пов'язуватись з практичними потребами конкретного фаху.

Завдання кваліфікаційної роботи:

- поглиблення, узагальнення та закріплення знань, отриманих студентами під час навчання та їх застосування у комплексному вирішенні заданої соціальної чи соціально-педагогічної проблеми;
- розуміння парадигм дослідження у соціальній роботі та їх філософського підґрунтя;
- формування у студентів навичок самостійної роботи над першоджерелами, монографічною, довідковою літературою, фаховими

журналами та вмінь аналізувати, критично оцінювати і систематизувати матеріал;

- формування здатності розробляти дизайн дослідження, здійснювати підбір форм, методів та інструментарію дослідження відповідно до наукової проблеми, мети та завдань дослідження та цільової групи;
- розвиток розуміння етичних принципів досліджень у соціальній роботі та необхідності їх дотримання при здійсненні власних досліджень;
- набуття та удосконалення вмінь застосовувати теоретичні знання у практичній діяльності,
- формування вмінь послуговуватися теоретичними, емпіричними та статистичними методами дослідження з їх подальшою обробкою за допомогою комп'ютерних пакетів обробки даних; навиків академічного письма та розуміння етики дотримання академічної доброчесності; вміння усної презентації результатів дослідження з обґрунтуванням результатів; уміння організувати процесу навчання й самоосвіти..

У результаті написання кваліфікаційної роботи у здобувачів освіти формуються такі компетентності:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у галузі професійної діяльності або у процесі навчання, що передбачає застосування певних теорій та методів соціальної роботи і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

Загальні компетентності (ЗК) 11, 12, 13, 15

ЗК1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людині громадянина в Україні.

ЗК2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність планувати та управляти часом.

ЗК7. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК11. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК12. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК13. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

ЗК15. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

Фахові компетентності спеціальності (ФК)

ФК1. Знання і розуміння сутності, значення і видів соціальної роботи та основних її напрямів (психологічного, соціально-педагогічного, юридичного, економічного, медичного).

ФК2. Здатність прогнозувати перебіг різних соціальних процесів.

ФК3. Знання і розуміння нормативно-правової бази стосовно соціальної роботи та соціального забезпечення.

ФК4. Здатність до аналізу соціально-психологічних явищ, процесів становлення, розвитку та соціалізації особистості, розвитку соціальної групи і громади.

ФК5. Здатність до виявлення, соціального інспектування і оцінки потреб вразливих категорій громадян, у тому числі, які опинилися в складних життєвих обставинах.

ФК6. Знання і розуміння організації та функціонування системи соціального захисту і соціальних служб.

ФК7. Здатність до співпраці у міжнародному середовищі та розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

ФК9. Здатність оцінювати соціальні проблеми, потреби, особливості та ресурси клієнтів.

ФК10. Здатність розробляти шляхи подолання соціальних проблем і знаходити ефективні методи їх вирішення.

ФК11. Здатність до надання допомоги та підтримки клієнтам із врахуванням їх індивідуальних потреб, вікових відмінностей, гендерних, етнічних та інших особливостей.

ФК13. Здатність до розробки та реалізації соціальних проектів і програм.

ФК14. Здатність до застосування методів менеджменту для організації власної професійної діяльності та управління діяльністю соціальних робітників і волонтерів, іншого персоналу.

ФК15. Здатність взаємодіяти з клієнтами, представниками різних професійних груп та громад.

ФК19. Здатність оцінювати результати та якість професійної діяльності у сфері соціальної роботи.

ФК22. Здатність налагоджувати співпрацю закладів освіти, сім'ї і суспільства у вихованні особистості, сприяти її адаптації до умов соціального середовища.

Програмні результати навчання (ПРН)

ПРН1. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування професійних і встановлювати причинно-наслідкові зв'язки між соціальними подіями та явищами.

ПРН2. Вільно спілкуватися усно і письмово державною та іноземною мовами з професійних питань.

ПРН3. Ідентифікувати, формулювати і розв'язувати завдання у сфері соціальної роботи, інтегрувати теоретичні знання та практичний досвід.

ПРН4. Формулювати власні обґрунтовані судження на основі аналізу соціальної проблеми.

ПРН5. Теоретично аргументувати шляхи подолання проблем та складних життєвих обставин, обирати ефективні методи їх вирішення, передбачати наслідки.

ПРН6. Розробляти перспективні та поточні плани, програми проведення заходів, оперативно приймати ефективні рішення у складних ситуаціях.

ПРН8. Критично аналізувати й оцінювати чинну соціальну політику країни, соціально-політичні процеси на загальнодержавному, регіональному та місцевому рівнях.

ПРН10. Аналізувати соціально-психологічні процеси в малих та великих групах.

ПРН13. Використовувати методи соціальної діагностики у процесі оцінювання проблем, потреб, специфічних особливостей та ресурсів клієнтів.

ПРН14. Самостійно визначати ті обставини, у з'ясуванні яких потрібна соціальна допомога.

ПРН15. Приймати практичні рішення для покращення соціального добробуту та підвищення соціальної безпеки.

ПРН21. Демонструвати толерантну поведінку, виявляти повагу до культурних, релігійних, етнічних відмінностей, розрізняти вплив стереотипів та упереджень.

ПРН22. Демонструвати вміння креативно вирішувати проблеми та приймати інноваційні рішення, мислити та застосовувати творчі здібності до формування принципово нових ідей.

ПРН23. Конструювати процес та результат соціальної роботи в межах поставлених завдань, використовувати кількісні та якісні показники, коригувати план роботи відповідно до результатів оцінки.

ПРН 24. Здійснювати соціально-педагогічну діяльність на партнерських засадах, налагоджувати співпрацю з представникам різних професійних груп та громад, створювати умови для розвитку особистості, її здібностей.

Самостійність кваліфікаційної роботи передбачає її оригінальність, наявність елементів новизни матеріалів і результатів або концептуально нове узагальнення раніше відомих матеріалів і положень. Будь-які форми запозичення раніше отриманих наукових результатів без посилання на автора і джерело запозичення, цитування без посилання на відповідне наукове дослідження не припустимі.

Виконана кваліфікаційна робота є підставою для отримання відомостей про знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості здобувача, набуті під час навчання, які можна ідентифікувати, виміряти й оцінити.

Кваліфікаційна робота готується з метою прилюдного захисту, на підставі якого екзаменаційна комісія з атестації здобувачів вищої освіти (далі – ЕК) приймає захист та офіційно встановлює результат оцінювання і визнання досягнення здобувачем компетентностей (результатів навчання) відповідно до стандартів вищої освіти, що засвідчується відповідним документом про вищу освіту.

РОЗДІЛ 1. ЕТАПИ ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Співпраця викладача і здобувача освіти у процесі виконання останнім кваліфікаційної роботи складається з наступних взаємопов'язаних етапів:

1. Вибір загальної тематики кваліфікаційної роботи та формулювання теми в результаті загального ознайомлення з проблемою, визначення її актуальності, відповідності сучасним вимогам часу з врахуванням особистих інтересів та зацікавлень здобувача освіти.
2. Пошук наукових, навчальних, методичних та практичних літературних джерел за темою, їх аналіз та підбір бібліографії (формування опорного списку використаних джерел) та його узгодження з науковим керівником. Висвітлення стану вивчення проблеми дослідження з урахуванням досвіду вітчизняних та зарубіжних досліджень. Затвердження теми кваліфікаційної роботи на засіданні кафедри.
3. Складання плану-проспекту наукового дослідження. Збір, обробка, аналіз та систематизація наукових даних відповідно до теми дослідження («кабінетне дослідження») (див.: дод. А) та його погодження з науковим керівником.
4. Підготовка ВСТУПУ та теоретичної частини (РОЗДІЛУ 1), яка повинна включати: а) обґрунтування актуальності обраної теми, її відповідності вимогам часу; б) визначення об'єкту і предмету дослідження; в) постановка мети, формулювання гіпотез і конкретних завдань дослідження; г) визначення парадигми дослідження та її філософського підґрунтя з врахуванням теми дослідження; д) оформлення теоретичної частини та висновків.
5. Підготовка та проведення емпіричного дослідження, яка повинна включати:
 - а) узгодження критеріїв формування генеральної сукупності вибірки (цільові групи дослідження), місця та часу проведення дослідження та отримання згоди від досліджуваних на участь у дослідженні;
 - б) підбір методології та інструментарію дослідження, враховуючи його відповідність Етичним принципам дослідження у соціальній роботі, його оцінка на відповідність критеріям надійності та валідності. Врахування можливостей та обмеження дослідження, ризик виникнення етичних дилем та конфліктів сторін та шляхи їх мінімізації. Підготовка (за необхідності) стимульного матеріалу для дослідження;
 - в) аналіз, обчислення отриманих результатів, їх обробка:
 - у випадку застосування кількісних та статистичних методів дослідження – аналіз, порівняння, знаходження середніх значень отриманих величин; знаходження кореляцій між величинами, їх розуміння та інтерпретація;

- при використанні якісних методів дослідження (етнографічні дослідження, контент-аналіз, дослідження в дії, критичні дослідження, фокус-інтерв'ю, напів структуроване інтерв'ю, відкрите анкетування тощо) – аналіз, розшифрування та інтерпретація отриманих даних з уникненням впливу суб'єктивної позиції дослідника.

6. Опис та оформлення практичної частини (РОЗДІЛУ 2) варто розпочинати з:
 - а) обґрунтування методології дослідження;
 - б) критеріїв формування генеральної сукупності вибірки, соціальної характеристики групи досліджуваних та опису інструментарію дослідження;
 - в) аналізу етики досліджень, опису можливостей та ризиків дослідження, етичних дилем (за наявності) чи етичних конфліктів;
 - г) розгорнутого опису процедури емпіричного дослідження та отриманих на основі нього якісних і кількісних результатів дослідження;
 - д) наведення необхідних ілюстрацій, таблиць та побудова графіків і діаграм, які демонструють результати дослідження, їх технічне розміщення, оформлення та підпису у тексті роботи згідно вимог.
7. Формулювання висновків емпіричного дослідження. На основі отриманих висновків емпіричного дослідження формування методичних та практичних рекомендацій, що сприятимуть вирішенню проблеми теорії чи практики соціальної роботи. Здійснення апробації результатів дослідження (наукові публікації за темою дослідження).
8. Написання загальних висновків до кваліфікаційної роботи. Редагування та технічне оформлення кваліфікаційної роботи в цілому.
9. Подання кваліфікаційної роботи кафедрі для її експертизи на унікальність, наявність текстових збігів чи порушень академічної доброчесності шляхом перевірки на антиплагіатній програмі. Аналіз результатів перевірки на унікальність кваліфікаційної роботи науковим керівником та винесення рішення щодо допуску роботи до попереднього захисту чи повернення на доопрацювання студенту. У випадку встановлення факту порушення академічної доброчесності та повернення роботи на доопрацювання, скорегований рукопис кваліфікаційної роботи проходить повторну перевірку на унікальність та наявність плагіату.
10. Подання роботи науковому керівникові для попередньої оцінки. Про готовність роботи та допуск до захисту звітує керівник на засіданні кафедри. На підставі рішення керівника протоколом засідання кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи приймається рішення про допуск (недопуск) здобувача до захисту робіт на засіданні ЕК.
11. Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень керівника з попереднього розгляду. Подання остаточного варіанту роботи.

12. Підготовка до захисту, що включає написання доповіді; створення презентації (наприклад у PowerPoint); підготовка списку публікацій з результатами апробації результатів дослідження.

13. Захист квалікаційної роботи.

Керівник допомагає у визначенні теми роботи, консультує щодо оптимізації понятійного та категоріального апарату, з питань опрацювання результатів досліджень, контролює самостійність виконання та перевіряє роботу в цілому. На вимогу здобувача освіти надає консультації на будь-якому етапі виконання роботи.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРА ТА ОРІЄНТОВНИЙ ОБСЯГ РОБОТИ

Кваліфікаційна робота містить:

1. Титульний аркуш.
2. Зміст.
3. Вступ (3–5 сторінок).
4. Основна частина:
 - 4.1. теоретичний розділ (до 20 сторінок);
 - 4.2. практичний розділ (не менше 20 сторінок).
5. Загальні ВИСНОВКИ. Вони повинні бути лаконічними і займати не більше 3-х сторінок.
6. Список використаних джерел повинен складатися з переліку реально опрацьованих праць. Рекомендовано опрацювати не менше 45 позицій.
7. Додатки. Додатки в обсяг роботи не входять. Орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи подано в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Орієнтовний обсяг кваліфікаційної роботи

Загальна кількість сторінок	40 – 45 стор
Вступ	3 – 5 стор
Співвідношення теоретичного матеріалу з усією роботою	40%
Співвідношення практичного (емпіричного) матеріалу з усією роботою	60%
Висновки	до 3-х стор
Орієнтовна кількість використаних джерел	не менше 45

2.1. Титульний аркуш

Титульний аркуш містить (див.: дод. Б):

- найменування навчального закладу, факультету, кафедри.
- прізвище, ім'я, по-батькові автора; академічна група;
- тему кваліфікаційної роботи;
- прізвище, ініціали наукового керівника, його посаду, науковий ступінь та вчене звання;
- місто і рік.

Теми кваліфікаційних робіт розглядаються на засіданні кафедри соціальної педагогіки та соціальної роботи, науково-методичній раді факультету педагогічної освіти та затверджується на Вченій раді факультету педагогічної освіти, що підтверджується відповідними протоколами. Тема має бути інформативною, лаконічною, відображати сутність досліджуваної проблеми, містити об'єкт та предмет дослідження, вказувати на мету та завершеність дослідження. У назві не бажано використовувати ускладнену термінологію псевдонаукового характеру.

При формулюванні теми керівники не повинні допускати наступних шаблонів: «Дослідження питання...», «Дослідження деяких аспектів...», «Деякі питання...», «Матеріали до вивчення...», «До питання...» і т.ін.

2.2. Зміст

Зміст подається на другому аркуші кваліфікаційної роботи. Він містить найменування та номери початкових сторінок усіх структурних частин кваліфікаційної роботи, розділів, підрозділів та пунктів (див.: дод. В).

Під час комп'ютерного набору тексту зміст оформляють у вигляді таблиці з двох стовпчиків, один з яких містить назви розділів, а інший – нумерацію сторінок. При цьому зовнішні межі (рамку) таблиці не відображають. Також можна скористатись функцією Word Вставка / Посилання / Зміст і покажчики / Зміст, якщо кожен заголовок відповідних розділів роботи набрано з урахуванням формату заголовку.

2.3. Вступ

У Вступі потрібно розкрити актуальність і стан вивчення досліджуваної проблеми, аргументувати доцільність проведення власного дослідження, визначити об'єкт, предмет, мету і завдання дослідження.

Актуальність теми – це обґрунтування значущості та затребуваності досліджуваної проблеми. Актуальність теми кваліфікаційної роботи повинна відображати:

- *соціальну актуальність*: чому ця тема, проблема, її вирішення є значимим для суспільства, сучасної теорії та практики соціальної роботи;
- *наукову актуальність*: хто із науковців, яких країн, вивчав різні аспекти обраної проблеми дослідження, перелічивши їх прізвища та конкретні напрями (питання), які вони досліджували;
- *практичну актуальність*: на вирішення яких саме протиріч (суперечностей), що існують між запитом сучасної суспільної практики і реальною ситуацією соціальної роботи та соціально-педагогічної теорії і практики, буде спрямовано дослідження (визначити та сформулювати 2-3 суперечності).

При визначенні об'єкта, предмета і мети дослідження необхідно зважати на те, що між ними і темою наукової роботи є системні логічні зв'язки. Визначаючи *об'єкт* дослідження, слід дати відповідь на питання: «Що розглядається? Яке явище або процес?» А *предмет* дослідження позначає аспект розгляду об'єкта, дає уявлення про те, як розглядається об'єкт, які нові відносини, властивості, аспекти і функції об'єкта розкриває дане дослідження.

Об'єкт дослідження – це науковий простір, у рамках якого проводиться дослідження, це процес або явище, що породжує проблемну ситуацію і обране для вивчення. Об'єкт дослідження є джерелом інформації для дослідника, практичної та теоретичної діяльності. Об'єктом дослідження ніколи не можуть бути соціальні групи, клієнти соціальної роботи, люди, діти тощо.

Предмет дослідження зазвичай міститься в межах об'єкта, це окремі аспекти об'єкта. Предмет дослідження – це тільки ті суттєві зв'язки та відношення, які підлягають безпосередньому вивченню в даній роботі. Визначаючи *предмет* дослідження треба знайти відповідь на запитання: як розглядається об'єкт, які нові відношення, властивості, аспекти, функції розкриває дане дослідження. Іншими словами, об'єктом виступає те, що досліджується. А предметом – те, що в цьому об'єкті має наукове пояснення.

Визначаючи *мету*, треба знайти відповідь на запитання: «Який результат дослідник намагається отримати, яким він його бачить? Що потрібно зробити?». При формулюванні мети не слід писати «Вивчення...», «Дослідження...», оскільки ці слова відповідають засобу досягнення мети, а не самій меті.

Мета дослідження – це формулювання кінцевого результату дослідження, виявлення фактів, визначення закономірностей, обґрунтування найбільш ефективних шляхів соціальної роботи, соціальної підтримки, реабілітації чи супроводу тощо.

При формулюванні завдань варто звернути увагу на те, що кожне із визначених завдань повинно бути спрямовано на розкриття мети і представлено (вирішено) у відповідному розділі (підрозділі) вашої кваліфікаційної роботи, а також повинно знайти своє розкриття вже у висновках до кваліфікаційної роботи.

Завдання конкретизують шлях досягнення мети і визначають черговість дій дослідника. Завдання формулюють тезами за допомогою інфінітивних конструкцій – «визначити», «виявити», «встановити», «обґрунтувати», «довести», «перевірити», «розробити» тощо.

Не вживаються у формулюванні завдань дослідження інфінітивні конструкції – «дослідити» і «вивчити».

У **ВСТУПІ** до кваліфікаційної роботи слід обґрунтувати *методологію дослідження*. Потрібно обрати *методи дослідження* – теоретичні, емпіричні та

статистичні, які будуть використовуватися у процесі дослідження. Їх перелічити, наприклад: аналіз, синтез, описовий метод, порівняльний та ін. Також слід зробити перелік використаних методик та вказати на практичне значення отриманих результатів.

Практичне значення кваліфікаційної роботи повинно відображати, що саме із того що ви зробили у процесі дослідження (які розроблені вами тренінги, комплексні програми, методичні рекомендації, методики, методи роботи тощо) є цінним для фахівців-практиків соціальної роботи чи соціальної педагогіки, яких саме фахівців.

У вступі також прописується експериментальна база дослідження (назва закладу, кількість осіб, які були охоплені експериментальною роботою).

У *структурі кваліфікаційної роботи* слід вказати скільки розділів має ваша робота, на скількох сторінках представлена (врахувавши і обсяг сторінок вступу), скільки рисунків, графіків, таблиць має робота, яку кількість джерел ви використали при написанні кваліфікаційної роботи.

2.4. Основна частина

Основна частина кваліфікаційної роботи повинна складатися, як правило, з двох-трьох розділів, підрозділів, пунктів та підпунктів. Кожний розділ починають з нової сторінки. У кінці кожного розділу формулюють короткі висновки обсягом до однієї сторінки.

У *теоретичній частині* роботи подається аналіз літератури з проблеми, яка досліджується. Його можна подати під назвами: «Розвиток ідеї...», «Теоретичні засади...», «Наукові основи...», «Становлення та розвиток...» та ін.

Увага! *Перший* розділ присвячений розкриттю *теоретичних засад досліджуваної проблеми* та повинен мати не більше трьох параграфів (підрозділів), кожен з яких присвячений розкриттю відповідно визначеного раніше завдання дослідження: **п. 1.1.** – найчастіше розкриває основні поняття теми, їх сутнісні характеристики, аналіз досліджуваного процесу або явища як соціальної, соціально-педагогічної (соціально-психологічної, соціально-правової та ін.) проблеми, представляє собою аналіз відповідних наукових джерел щодо проблеми, яку ви вивчаєте; **п. 1.2.** – присвячується змісту та особливостям (специфіці) досліджуваного об'єкту (тобто процесу, який вивчається); при написанні кваліфікаційних з соціальної роботи та соціальної педагогіки **п. 1.3**, наприклад, може представляти собою:

– *аналіз існуючої практики досліджуваного вами процесу*, а отже, обов'язково повинен мати *критерії (та показники) оцінки ефективності досліджуваного процесу* – що дають можливість простежити зміни, які

відбуваються із об'єктом дослідження (порівняти якою була ситуація до та після емпіричного дослідження чи експерименту). У цьому випадку ви повинні описати кожен із визначених критеріїв, змістовно розкрити кожен із показників та їх рівні, представити у тексті параграфу експериментальні дані *констатувального етапу* дослідження (таблиці, їх опис), коли *ви констатуєте*, що на початку експерименту ви мали відповідні показники, що це підтвердило необхідність проведення експерименту. А вже пізніше (у *другому розділі*) ці ж критерії та показники дають можливість відобразити зміни, які відбулися після проведених вами експериментальних дій (тобто впроваджених вами методів, тренінгів, програм ...), показують нам, що сприяло змінам, що сформували (які життєво важливі якості, стани особистості), що зробило процес більш ефективним і результативним;

– *соціальний, соціально-психологічний портрет досліджуваного об'єкту* – в якому розкривається характеристика відповідної категорії (дітей, сімей), що досліджується, певні аспекти прояву (соціальні, соціально-психологічні, медико-біологічні, поведінкові тощо).

У *практичній* частині описується емпіричне дослідження, проведене автором роботи, та його результати. Подається детальний опис групи досліджуваних, методів та окремих методик досліджень. Варто здійснити аналіз інструментарію дослідження на його відповідність Етичним принципам дослідження у соціальній роботі, наявність етичним дилем чи конфліктів, вказати на можливості та обмеження дослідження.

Основна увага у практичній частині приділяється аналізу результатів, отриманих у процесі дослідження, та їх інтерпретації. Інтерпретація результатів дослідження не повинна обмежуватися констатацією отриманих фактів, вона повинна містити спробу їх наукового пояснення, а також власну думку автора роботи про предмет, який вивчається, та отримані результати.

У соціальній педагогіці та соціальній роботі, *другий розділ* – присвячується *розкриттю, обґрунтуванню* означеного предмета дослідження і також повинен мати не більше трьох параграфів (підрозділів), що послідовно відображають завдання дослідження. Найчастіше **п. 2.1** – присвячено *теоретичному обґрунтуванню предмета* (наприклад: якщо предметом є соціальні чи соціально-педагогічні умови, то їх слід сформулювати у цьому параграфі та сутнісно розкрити, тобто вказати, що ми розуміємо під кожною умовою, пояснити кожне із представлених у формулюванні умови положень, описати їх); **п. 2.2.** – *змістовно розкриває процес впровадження розробленого нами предмету*, тобто розкриває де саме, з ким та як ми на практиці його реалізовували, що саме робили, які тренінгові заняття, вправи, методи, методики використовували, як організували процес впровадження, як описали його; **п. 2.3** – представляє собою *аналіз ефективності розробленого і*

впровадженого нами предмету, а отже відображає порівняльний аналіз експериментальних даних до та після експерименту відповідно тих критеріїв ефективності та їх показників, які були розроблені нами у п. 1.3. Якщо ж п. 1.3. являв собою соціально-психологічний портрет, то у п. 2.3 ми розробляємо критерії ефективності та їх показники та представляємо дані як констатувального етапу дослідження, так і формувального етапу (етапу коли ми під час впровадження розробленого предмету формували необхідні нам якості, стани, ситуації, що дали нам зміни), порівнюємо отримані дані (у таблицях, графіках, діаграмах, шкалах ранжування), описуємо, робимо висновки щодо ефективності за допомогою математичних розрахунків, визначаємо «чи досягли ми мети дослідження?».

Зауважимо, що для емпіричного дослідження вибірка здорових досліджуваних осіб повинна становити не менше ніж 30 – 40 осіб.

Кожен розділ дослідження повинен завершуватися логічними висновками – підсумками щодо того, що саме було зроблено, розуміння того, що саме досліджувалося, до яких висновків дійшли (обсягом до однієї сторінки).

2.5. Висновки

В кінці кваліфікаційної роботи повинні бути представлені **ВИСНОВКИ** (до 3-х сторінок), які б послідовно узагальнювали й описували, що саме зроблено відповідно до кожного із визначених на початку дослідження завдань кваліфікаційної роботи. Має бути вказано чи дозволяють отримані у ході наукового пошуку дані зробити висновок, що мета дослідження досягнута? Які саме перспективи подальшого наукового пошуку досліджуваної проблеми (теми)? Що саме потребує ще уваги з боку науковців? Які саме аспекти досліджуваної проблеми?

В цілому, у висновках коротко формулюють результати, отримані у процесі роботи, викладають основні наукові та практичні результати дослідження, аргументуючи їх кількісними та якісними показниками, зазначають, наскільки підтвердилися робочі гіпотези. Висновки повинні інформувати про досягнення мети дослідження і виконання конкретних поставлених завдань. Залежно від теми, у висновках також формулюються рекомендації щодо вирішення досліджуваної проблеми. У цілому висновки повинні відображати логіку отриманих результатів щодо поставлених на початку дослідження завдань і давати відповіді на такі запитання:

- Навіщо зроблено дане дослідження?
- Що зроблено?
- Чому отримані такі результати?
- Як можна пояснити той чи інший факт?
- До яких висновків прийшов автор?

2.6. Список використаних джерел

Список використаних джерел – це елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел. Кожний бібліографічний запис треба починати з нового рядка в алфавітному порядку авторів та назв праць, спочатку видання кирилицею, потім – латиницею.

У список використаних джерел включаються усі використанні автором роботи літературні джерела незалежного від того, де вони публікуються (в окремому виданні, у збірці, журналі, газеті тощо), а також від того, є чи немає у тексті кваліфікаційної роботи посилання на джерела, цитувались або не цитувались останні, але були використані автором у ході роботи.

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен опрацювати не менше 45 наукових джерел.

2.7. Додатки

У додатках містяться дослідницькі матеріали (інструментарій дослідження: анкети, тести, питання до бесід, інтерв'ю, бланки, протоколи спостережень тощо), таблиці і графіки, а також конспекти інтервенцій, тренінгів, програм, заходів, а також об'ємні (понад половину сторінки) таблиці та малюнки тощо.

Додатки нумеруються кирилицею, великими буквами, про що ще буде сказано в наступному розділі. Їх обсяг не включається до обов'язкової кількості сторінок кваліфікаційної роботи.

Важливо звертати увагу на стиль написання, мову викладеного матеріалу, який повинен відповідати науковому стилю та містити в собі як опис досліджуваних явищ і процесів, так і аналіз, узагальнення матеріалу, висновки!

РОЗДІЛ 3. ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Загальні вимоги

Кваліфікаційну роботу друкують за допомогою комп'ютера з одного боку аркушу білого паперу формату А4 з використанням шрифтів TimesNewRoman текстового редактора Word. Кегль 14 через інтервал 1,5.

Вписувати в текст кваліфікаційної роботи окремі іншомовні слова, формули, умовні знаки можна чорнилом, тушшю, пастою тільки чорного кольору, при цьому щільність вписаного тексту повинна бути майже такою, як і щільність основного тексту.

Текст роботи необхідно друкувати з полями таких розмірів:

праве - 10 мм,

ліве - 30 мм,

верхнє і нижнє- 20 мм.

Абзацний відступ- 125 мм.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка - чорного кольору середньої жирності. Щільність тексту повинна бути однаковою.

Текст основної частини кваліфікаційної роботи поділяють на розділи, підрозділи, пункти та підпункти.

Заголовки структурних частин кваліфікаційної роботи «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**РОЗДІЛ**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» друкують великими літерами симетрично до тексту 14 жирним шрифтом. Заголовки розділів друкують напівжирним шрифтом великими літерами після слова «**РОЗДІЛ**» та порядкового номера арабськими цифрами.

Заголовки підрозділів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу жирним шрифтом. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з двох або більше речень, їх розділяють крапкою. Заголовки пунктів друкують маленькими літерами (крім першої великої) з абзацного відступу в розрядці в підбір до тексту.

Відстань між заголовком розділів і подальшим текстом повинна бути рівна трьом міжстрічковим інтервалам. Відстань від тексту до заголовка наступного пункту має становити 2 інтервали. Відстань між заголовком пункту чи підпункту може бути 1 міжрядковий (може бути без інтервалу) інтервал). Кожну структурну частину (**ЗМІСТ**, **ВСТУП**, **РОЗДІЛ**, **ВИСНОВКИ**, **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**, **ДОДАТКИ**) кваліфікаційної роботи треба починати з нової сторінки.

3.2. Нумерація

Нумерацію сторінок, розділів, підрозділів, пунктів, підпунктів, малюнків, таблиць, формул подають арабськими цифрами без знаку «№». Номер сторінки проставляють у правому верхньому куті без крапки. Першою сторінкою кваліфікаційної роботи є титульний аркуш, який не нумерується.

Такі **структурні частини** кваліфікаційної роботи як «**ЗМІСТ**», «**ВСТУП**», «**ВИСНОВКИ**», «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**», «**ДОДАТКИ**» не мають порядкового номера. Тому не можна друкувати: «I.ВСТУП» або «Розділ 6. ВИСНОВКИ».

Номер розділу ставлять після слова «**РОЗДІЛ**» арабськими цифрами в одній стрічці. В наступній стрічці пишеться назва розділу також великими літерами напівжирним шрифтом.

Підрозділи нумерують у межах кожного розділу. Номер підрозділу складається з номера розділу і порядкового номера підрозділу, між якими ставлять крапку. В кінці номера підрозділу повинна стояти крапка. Наприклад, «2.3.» (третій підрозділ другого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок підрозділу.

Пункти нумерують у межах кожного підрозділу. Номер пункту складається з порядкових номерів розділу, підрозділу, пункту, між якими ставлять крапку. В кінці номера повинна стояти крапка. Наприклад: «1.3.2.» (другий пункт третього підрозділу першого розділу). Потім у тому самому рядку йде заголовок пункту. Пункт може не мати заголовка.

Підпункти нумерують у межах кожного пункту за такими самими правилами, як пункти.

Ілюстрації та таблиці позначають словами «*Рис.*», «*Таблиця*» і нумерують послідовно в межах розділу, крім ілюстрацій, поданих у додатках. Номер ілюстрації чи таблиці повинен складатися з номера розділу та порядкового номера ілюстрації чи таблиці у цьому розділі, наприклад: «*Рис. 2.1.1*», «*Таблиця 1.2.4*», де перша цифра – номер розділу, друга – номер підрозділу, третя цифра – порядковий номер рисунка чи таблиці.

Ілюстрації і таблиці, які розміщені на окремих сторінках кваліфікаційної роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Формули в кваліфікаційній роботі (якщо їх більше однієї) нумерують у межах розділу. Нумери формул пишуть біля правого поля аркуша на рівні відповідної формули в круглих дужках. Наприклад: (1).

3.3. Ілюстрації

Ілюстрації (фотографії, рисунки, схеми, графіки, карти) необхідно подавати в кваліфікаційній роботі безпосередньо після тексту, де є перше посилання, або на наступній сторінці. Кожна ілюстрація має відповідати тексту,

а текст - ілюстрації. Здійснюючи посилання на ілюстрацію чи таблицю, слід зазначити в дужках «див. : рис. 2.2.3», «див.: табл.1.2.5»

Назви ілюстрацій розмішують після їхніх номерів. При необхідності ілюстрації доповнюють пояснювальними даними (підпис під рисунком).

Підпис під ілюстрацією має **чотири** основних елементи:

- найменування графічного сюжету, що позначається скороченим словом «Рис.»;
- порядковий номер ілюстрації, який вказується без знака номера арабськими цифрами;
- тематичний заголовок ілюстрації, що містить текст з якомога стислою характеристикою зображеного;
- експлікацію, яка будується так: деталі сюжету позначають цифрами, які виносять у підпис і супроводжують текстом. Слід зазначити, що експлікація не замінює загального найменування сюжету, а лише пояснює його.

Приклад оформлення та опису результатів дослідження.

Варіант 1.

«Результати відповідей респондентів щодо оцінки рівня згуртованості класу виявилися такими: «наш клас дружній і згуртований» – 19%, «наш клас дружній» – 11%, «учні не сваряться, але кожен сам по собі» – 9%, «учні інколи сваряться, але в цілому клас не конфліктний» – 7%, «клас недружній» – 54%.

Графічно результати представлені на Рисунку 2.2.1.

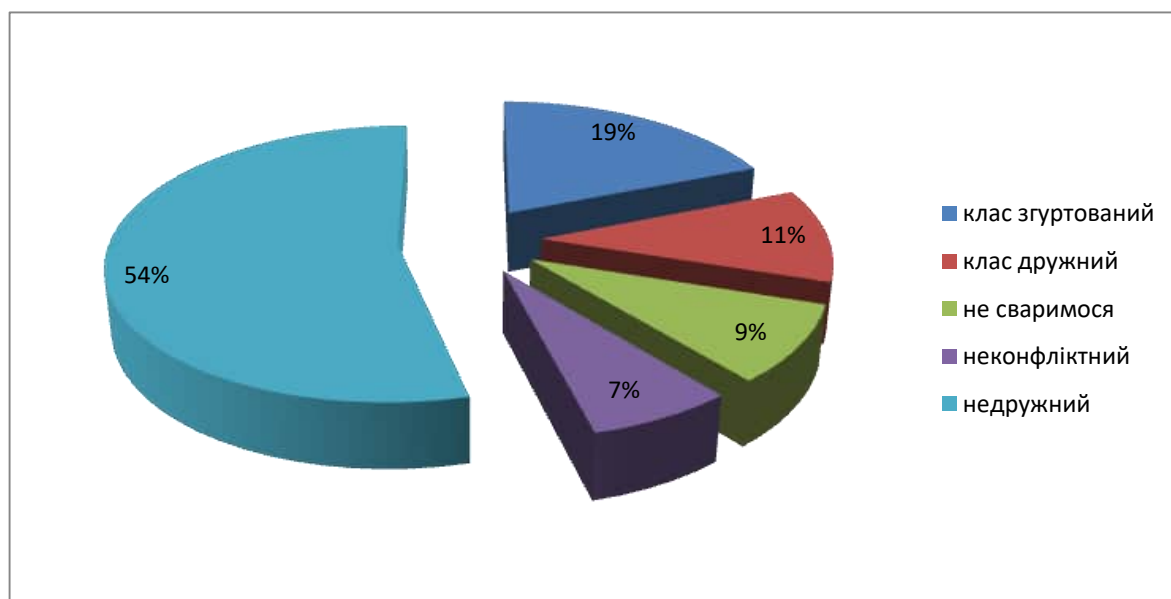

Рис. 2.2.1. Самооцінка згуртованості класу

Як бачимо, незважаючи на значну кількість позитивних відповідей на запитання анкети, більшість дітей вважає свій клас недружнім».

Варіант 2.

«Найбільш яскраво вираженими у школярів є такі акцентуації характеру:

- у 16 дітей (55%) – гіпертимний тип;
- у 8 дітей (27%) – емотивний тип;
- у 5 дітей (17%) – циклотимний тип;
- у 4 дітей (14%) – екзальтований тип;
- у 3 дітей (10%) – педантичний тип;
- у 3 дітей (10%) – демонстративний тип;
- 1 дитина (3%) – збудливий тип.

Графічно ці результати зображено на Рис. 2.2.2.

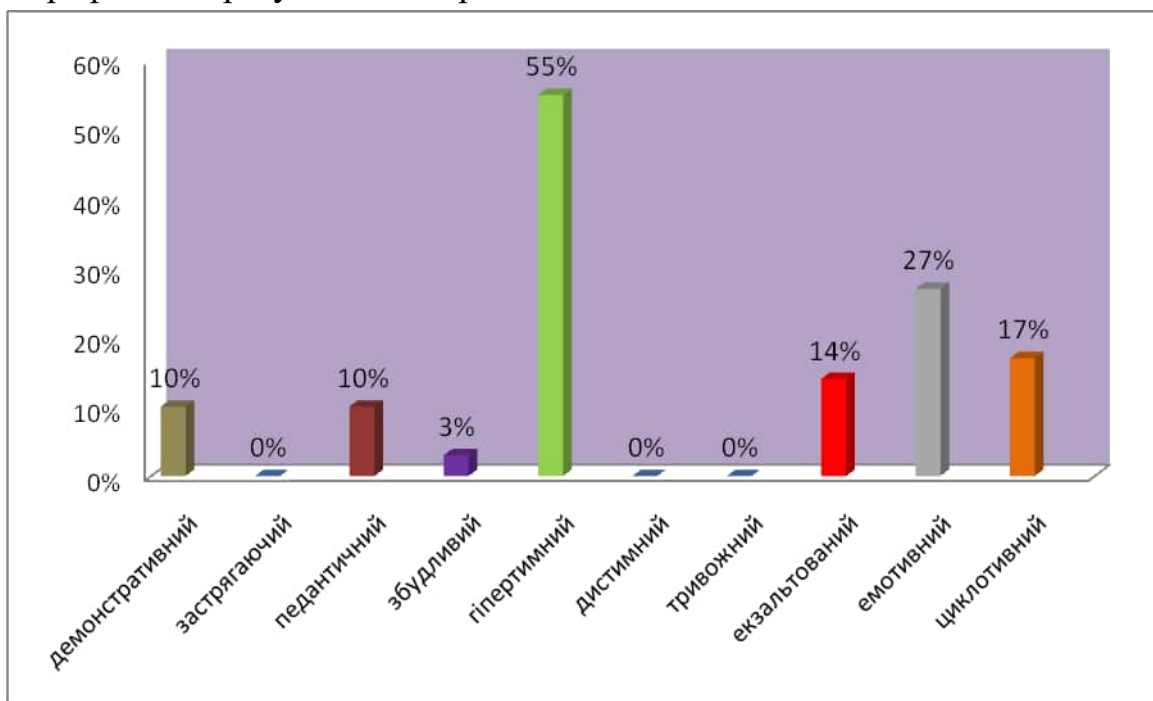

Рис. 2.2.2. Типи яскраво виражених акцентуацій характеру школярів

У тому місці, де викладається тема, пов'язана з ілюстрацією, слід вказати на неї, розміщують посилання: у вигляді виразу в круглих дужках «(див.: рис. 1.2.3)»; зворот типу: «...як це видно з таблиці 2.1.3» або «... як це показано діаграмою на рисунку 2.2.3», «Рисунок 1.2.5 дає змогу зробити висновок, що...» та ін.

Варто зауважити, що діаграми на рисунках – лише приклади, а формат рисунка автор обирає самостійно, зважаючи на те, щоб він адекватно ілюстрував отримані результати.

3.4. Таблиці

Кожна таблиця повинна мати назву, яку розміщують над таблицею і друкують справа від тексту. Номер таблиці складається з двох чисел, розділених крапкою, де перше означає розділ, а друге число порядковий номер таблиці у цьому розділі. Назву і слово «Таблиця» (друкують курсивом) починають з великої літери. Назву подають прямим жирним шрифтом і не підкреслюють. Наприклад:

Таблиця 3.2.1

Назва таблиці			
Заголовки граф			
	підзаголовки граф	підзаголовки граф	підзаголовки граф

Заголовки граф повинні починатися з великих літер, підзаголовки - з малих, якщо вони складають одне речення із заголовком, і з великих, якщо вони є самостійними. Висота рядків повинна бути не менше ніж 8 мм. Графу з порядковими номерами рядків до таблиці включати не треба.

Таблицю розміщують після першого посилання на неї в тексті так, щоб її можна було читати без повороту або з поворотом за годинниковою стрілкою.

Таблицю з великою кількістю рядків можна переносити на інший аркуш. У разі перенесення частини таблиці на інший аркуш слово «Таблиця», її номер і назву не повторюють (їх вказують один раз - над першою частиною таблиці), далі над іншими частинами справа пишуть слова «Продовження таблиці» і вказують тільки номер таблиці, наприклад: «Продовження таблиці 3.1».

Приклад.

«Порівняння результатів методики Айзенка для визначення типів темпераменту та соціального статусу в групі за методикою соціометрії (Дж Морено) подано у Таблиці 3.2.1.

Таблиця 3.2.1

Порівняння типів темпераменту школярів та їх соціального статусу					
<i>Соціометричний статус</i>					
<i>Тип темпераменту</i>	<i>Лідер</i>	<i>Зірка</i>	<i>Бажаний</i>	<i>Небажаний</i>	<i>Відкинутий</i>
Сангвіністичний	0	0	5 (36%)	6 (43%)	3 (21%)
Холеричний	0	1 (50%)	0	1 (50%)	0
Флегматичний	1 (8%)	2 (15%)	3 (23%)	6 (46%)	1 (8%)

Як бачимо, лідеру притаманний флегматичний тип темпераменту. Але серед флегматиків є також і зірки, і бажані, а також небажані та відкинуті. Холеричний тип темпераменту притаманний зірці та небажаному. Серед сангвініків є школярі з соціальним статусом бажані та небажані (по 5 і 6 учнів відповідно). Отже, школярі з різними соціальними статусами можуть мати однаковий тип темпераменту».

3.5. Формули

Невеликі і нескладні формули, що не мають самостійного значення, вписують всередині рядків тексту.

Пояснення значень символів і числових коефіцієнтів треба подавати безпосередньо під формулою в тій послідовності, в якій їх подано у формулі. Значення кожного символу і числового коефіцієнта треба подавати з нового рядка. Перший рядок пояснення починають зі слова «де» без двокрапки.

Рівняння та формули треба виділяти з тексту вільними рядками. Вище і нижче кожної формули треба залишити не менше одного вільного рядка. Якщо рівняння не вміщується в один рядок, то його слід перенести після знака рівності (=) або після знаків плюс (+), мінус (-), множення (x) і ділення (:).

Нумерувати слід лише ті формули, на які є посилання в наступному тексті.

Номер, який не вміщується в рядку з формулою, переносять у наступний нижчий рядок. Номер формули при її перенесенні записують на рівні останнього рядка.

Номер групи формул, розміщених на окремих рядках і об'єднаних фігурною дужкою (парантезом), ставлять справа від вістря парантеза, яке знаходиться в середині групи формул і спрямоване в бік номера.

Загальне правило пунктуації в тексті з формулами таке: формула входить до речення як його рівноправний елемент, тому розділові знаки між ними відповідають правилам пунктуації.

Двокрапку перед формулою ставлять лише тоді, коли:

- а) у тексті перед формулою є узагальнююче слово;
- б) цього вимагає побудова тексту, що передує формулі.

Між формулами, які слідують одна за одною і не відокремлені текстом, ставлять кому або крапку з комою безпосередньо за формулою.

Розділові знаки між формулами при парантезі ставлять всередині парантеза. Після таких громіздких математичних виразів, як визначники і матриці, можна розділові знаки не ставити.

3.6. Загальні правила цитування та поклики на використані джерела

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен давати посилання на джерела, матеріали або окремі результати, які використовуються в роботі.

Посилатися слід на останні видання публікацій, бажано ті, що опубліковані не пізніше ніж 5 років від моменту написання кваліфікаційної роботи. На більш ранні видання можна посилатися лише тоді, коли в них наявний матеріал, не включений до останнього видання.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, то в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул з джерела, на яке дано посилання.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «... у працях (вказати авторів і назву праць) ...показано...[1; 7]». Це означає, що йдеться про праці, подані у списку використаних джерел під номерами 1 і 7.

Якщо в тексті кваліфікаційної роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, то можна наводити посилання у виносках, при цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті подається в лапках, наприклад: «... незважаючи на пріоритетне значення мовних каналів зв'язку між діловими партнерами, ні в жодному разі не можна ігнорувати найбільші канали передачі інформації [6, с. 29]». Вкінці цитати, перед закриттям лапок у квадратних дужках подається посилання на номер джерела та сторінки, відповідно до списку використаних джерел (під номером 6 у структурній частині кваліфікаційної роботи «**СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**» знаходиться: Дороніна М.С. Культура спілкування ділових людей: Навч. посібник / М.С. Дороніна. – К. : «КМ Academia», 2008. – 192 с. А на сторінці 29 цього джерела знаходиться вказана цитата.

Посилання на ілюстрації вказують номером розділу та порядковим номером ілюстрації, наприклад «див.: рис. 1.2» - другий рисунок у першому розділі.

Посилання на формули вказують порядковим номером формули в дужках, наприклад «...у формулі (1)».

На всі таблиці повинні бути посилання в тексті, при цьому слово «таблиця» в тексті пишуть повністю, наприклад: «...в таблиці 1.2», або (див.: табл. 1.2).

У повторних посиланнях на таблиці та ілюстрації треба вказувати скорочено слово «дивись», наприклад: «див.: табл. 2.3».

Загальні вимоги до цитування:

а) текст цитати починається і закінчується лапками і наводиться в тій граматичній формі, в якій він поданий у першоджерелі, із збереженням особливостей авторського написання;

б) цитування повинно бути повним, без довільного скорочення авторського тексту і без перекручень думок автора. Пропуск слів, речень, абзаців при цитуванні допускається без перекручення авторського тексту і позначається трьома крапками. Вони ставляться у будь-якому місці цитати (на початку, всередині, вкінці). Якщо перед випущеним текстом або за ним стояв розділовий знак, то він не зберігається;

в) кожна цитата обов'язково супроводжується посиланням на джерело;

г) при непрямому цитуванні (переказі, викладі думок інших авторів своїми словами), що дає значну економію тексту, слід бути гранично точним у викладенні думок автора, коректним щодо оцінювання його результатів, і давати відповідні посилання на джерело.

3.7. Оформлення списку використаних джерел

Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел у кваліфікаційній роботі (з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015):

Таблиця 3.2

Характеристика джерела	Приклад оформлення
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none">1. Бичківський О. О. Міжнародне приватне право : конспект лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 82 с.2. Бондаренко В. Г. Немеркнуча слава новітніх запорожців: історія Українського Вільного козацтва на Запоріжжі (1917-1920 рр.). Запоріжжя, 2017. 113 с.3. Вагіна О. М. Політична етика : навч.-метод. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 102 с.4. Верлос Н. В. Конституційне право зарубіжних країн : курс лекцій. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 145 с.5. Гурська Л. І. Релігієзнавство : навч. посіб. 2-ге вид., перероб. та доп. Київ : ЦУЛ, 2016. 172 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none">1. Аванесова Н. Е., Марченко О. В. Стратегічне управління підприємством та сучасним містом: теоретико-методичні засади : монографія. Харків : Щедра садиба плюс, 2015. 196 с.2. Батракова Т. І., Калюжна Ю. В. Банківські операції : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 130 с.3. Горошкова Л. А., Волков В. П. Виробничий менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 131 с.4. Гура О. І., Гура Т. Є. Психологія управління соціальною

	організацією : навч. посіб. 2-ге вид., доп. Херсон : ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 212 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Аніловська Г. Я., Марушко Н. С., Стоколоса Т. М. Інформаційні системи і технології у фінансах : навч. посіб. Львів : Магнолія 2006, 2015. 312 с. 2. Кузнецов М. А., Фоменко К. І., Кузнецов О. І. Психічні стани студентів у процесі навчально-пізнавальної діяльності : монографія. Харків : ХНПУ, 2015. 338 с. 3. Якобчук В. П., Богоявленська Ю. В., Тищенко С. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 476 с.
Чотири і більше авторів	<ol style="list-style-type: none"> 1. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України : станом на 10 жовт. 2016 р. / К. І. Беліков та ін.; за заг. ред. О. М. Литвинова. Київ : ЦУЛ, 2016. 528 с. 2. Бікулов Д. Т., Чкан А. С., Олійник О. М., Маркова С. В. Менеджмент : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 360 с. 3. Клименко М. І., Панасенко Є. В., Стреляєв Ю. М., Ткаченко І. Г. Варіаційне числення та методи оптимізації : навч. посіб. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 84 с.
Автор(и) та Редактор(и)/ Упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання : монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя : ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія : навч. посіб. / за ред. М. П. Бутко. Київ : ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В. М. Право інтелектуальної власності : навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ : ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. 25 років економічному факультету: історія та сьогодення (1991-2016) : ювіл. вип. / під заг. ред. А. В. Череп. Запоріжжя : ЗНУ, 2016. 330 с. 2. Криміналістика : конспект лекцій / за заг. ред. В. І. Галана ; уклад. Ж. В. Удовенко. Київ : ЦУЛ, 2016. 320 с. 3. Миротворення в умовах гібридної війни в Україні : монографія / за ред. М. А. Лепського. Запоріжжя : КСК-Альянс, 2017. 172 с. 4. Міжнародні економічні відносини : навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса : ОНУ, 2015. 306 с. 5. Науково-практичний коментар Бюджетного кодексу України / за заг. ред. Т. А. Латковської. Київ : ЦУЛ, 2017. 176 с. 6. Країни пострадянського простору: виклики модернізації : зб. наук. пр. / редкол.: П. М. Рудяков (відп. ред.) та ін. Київ : Ін-т всесвітньої історії НАН України, 2016. 306 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія Сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ : САМ, 2016. Т. 17. 712 с. 2. Правова система України: історія, стан та перспективи : у 5 т. / Акад. прав. наук України. Харків : Право, 2009. Т. 2 : Конституційні засади правової системи України і проблеми її вдосконалення / заг. ред. Ю. П. Битяк. 576 с. 3. Кучерявенко Н. П. Курс податкового права : в 6 т. Харків : Право,

	2007. Т. 4 : Особенная часть. Косвенные налоги. 536 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02. Київ, 2017. 20 с. 3. Кулініч О. О. Право людини і громадянина на освіту в Україні та конституційно-правовий механізм його реалізації : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.02. Маріуполь, 2015. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.) : дис. ... канд. іст. наук : 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Левчук С. А. Матриці Гріна рівнянь і систем еліптичного типу для дослідження статичного деформування складених тіл : дис. ... канд. фіз.-мат. наук : 01.02.04. Запоріжжя, 2002. 150 с. 3. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства : дис. ... д-ра екон. наук : 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України : офіц. текст. Київ : КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. <i>Голос України</i>. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Повітряний кодекс України : Закон України від 19.05.2011 р. № 3393-VI. <i>Відомості Верховної Ради України</i>. 2011. № 48-49. Ст. 536. 4. Про вищу освіту : Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017). 5. Про затвердження Вимог до оформлення дисертації : наказ Міністерства освіти і науки від 12.01.2017 р. № 40. <i>Офіційний вісник України</i>. 2017. № 20. С. 136–141.
Архівні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Лист Голови Спілки «Чорнобиль» Г. Ф. Лепіна на ім'я Голови Ради Міністрів УРСР В. А. Масола щодо реєстрації Статуту Спілки та сторінки Статуту. 14 грудня 1989 р. <i>ЦДАГО України</i> (Центр. держ. архів громад. об'єднань України). Ф. 1. Оп. 32. Спр. 2612. Арк. 63, 64 зв., 71. 2. Наукове товариство ім. Шевченка. <i>Львів. наук. б-ка ім. В. Стефаника НАН України</i>. Ф. 1. Оп. 1. Спр. 78. Арк. 1–7.
Патенти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Спосіб лікування синдрому дефіциту уваги та гіперактивності у дітей: пат. 76509 Україна. № 2004042416; заявл. 01.04.2004; опубл. 01.08.2006, Бюл. № 8 (кн. 1). 120 с.
Препринти	<ol style="list-style-type: none"> 1. Панасюк М. І., Скорбун А. Д., Сплошной Б. М. Про точність визначення активності твердих радіоактивних відходів гамма-методами. Чорнобиль : Ін-т з проблем безпеки АЕС НАН України, 2006. 7, [1] с. (Препринт. НАН України, Ін-т проблем безпеки АЕС; 06-

	1).
Стандарти	<ol style="list-style-type: none"> 1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила(ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Історико-правова спадщина України : кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Земляніщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області : кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін. ; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів : Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боротьба з корупцією: нагальна проблема сучасності : бібліогр. покажч. Вип. 2 / уклад.: О. В. Левчук, відп. за вип. Н. М. Чала ; Запорізький національний університет. Запоріжжя : ЗНУ, 2017. 60 с. 2. Микола Лукаш : біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів : Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія ; ч. 10). 3. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні : бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці : Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування). 4. Яценко О. М., Любовець Н. І. Українські персональні бібліографічні покажчики (1856-2013). Київ : Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, 2015. 472 с. (Джерела української біографістики ; вип. 3).
Частина видання: книги	<ol style="list-style-type: none"> 1. Гетьман А. П. Екологічна політика держави: конституційно-правовий аспект. Тридцять лет с экологическим правом : избранные труды. Харьков, 2013. С. 205–212. 2. Коломоєць Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України : підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоєць. Київ, 2009. С. 195–197.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	<ol style="list-style-type: none"> 1. Антонович М. Жертви геноцидів першої половини ХХ століття: порівняльно-правовий аналіз. <i>Голодомор 1932-1933 років: втрати української нації</i> : матеріали міжнар. наук.-практ. конф., м. Київ, 4 жовт. 2016 р. Київ, 2017. С. 133–136. 2. Микитів Г. В., Кондратенко Ю. Позатекстові елементи як засіб формування медіакультури читачів науково-популярних журналів. <i>Актуальні проблеми медіаосвіти в Україні та світі</i> : зб. тез доп. міжнар. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 3-4 берез. 2016 р. Запоріжжя, 2016. С. 50–53. 3. Соколова Ю. Особливості впровадження проблемного навчання хімії в старшій профільній школі. <i>Актуальні проблеми та перспективи</i>

	<p>розвитку медичних, фармацевтичних та природничих наук : матеріали ІІІ регіон. наук.-практ. конф., м. Запоріжжя, 29 листоп. 2014 р. Запоріжжя, 2014. С. 211–212.</p>
<p>Частина видання: довідкового видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України : словник термінів</i> / за ред.: Т. О. Коломоєць, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірій М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i>. Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
<p>Частина видання: продовжуваного видання</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Коломоєць Т. О. Оцінні поняття в адміністративному законодавстві України: реалії та перспективи формулювання їх застосування. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2017. № 1. С. 36–46. 2. Левчук С. А., Хмельницький А. А. Дослідження статичного деформування складених циліндричних оболонок за допомогою матриць типу Гріна. <i>Вісник Запорізького національного університету. Фізико-математичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. С. 153–159.
<p>Частина видання: періодичного видання (журналу, газети)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 3. Кулініч О. О. Право на освіту в системі конституційних прав людини і громадянина та його гарантії. <i>Часопис Київського університету права</i>. 2007. № 4. С. 88–92. 4. Коломоєць Т., Колпаков В. Сучасна парадигма адміністративного права: генеза і поняття. <i>Право України</i>. 2017. № 5. С. 71–79. 5. Біленчук П., Обіход Т. Небезпеки ядерної злочинності: аналіз вітчизняного і міжнародного законодавства. <i>Юридичний вісник України</i>. 2017. 20-26 жовт. (№ 42). С. 14–15. 6. Bletskan D. I., Glukhov K. E., Frolova V. V. Electronic structure of 2H-SnSe₂: ab initio modeling and comparison with experiment. <i>Semiconductor Physics Quantum Electronics & Optoelectronics</i>. 2016. Vol. 19, No 1. P. 98–108.
<p>Електронні ресурси</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Влада очима історії : фотовиставка. URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/photogallery/gallery?galleryId=15725757& (дата звернення: 15.11.2017). 2. Шарая А. А. Принципи державної служби за законодавством України. <i>Юридичний науковий електронний журнал</i>. 2017. № 5. С. 115–118. URL: http://lsej.org.ua/5_2017/32.pdf. 3. Ганзенко О. О. Основні напрями подолання правового нігілізму в Україні. <i>Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки</i>. Запоріжжя, 2015. № 3. – С. 20–27. – URL: http://ebooks.znu.edu.ua/files/Fakhovivydannya/vznu/juridichni/VestUr2015v3/5.pdf. (дата звернення: 15.11.2017). 4. Яцків Я. С., Малицький Б. А., Бублик С. Г. Трансформація наукової системи України протягом 90-х років ХХ століття: період переходу до ринку. <i>Наука та інновації</i>. 2016. Т. 12, № 6. С. 6–14. DOI: https://doi.org/10.15407/scin12.06.006.

3.8. Додатки

Додатки оформлюють окремою книгою, як структурний розділ «ДОДАТКИ» і як продовження кваліфікаційної роботи на наступних її сторінках, розміщуючи їх у порядку появи посилань у тексті кваліфікаційної роботи. Кожен додаток повинен починатися з нової сторінки. Додаток повинен мати заголовок, надрукований угорі з першої великої літери. Посередині рядка над заголовком великими літерами жирним шрифтом друкується слово «**ДОДАТОК ___**» і велика літера, що позначає додаток.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, крім літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад, **ДОДАТОК А**, **ДОДАТОК Б** і т.д.

РОЗДІЛ 4. СПЕЦИФІКА АКАДЕМІЧНОГО ТЕКСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

Особливу увагу при написанні кваліфікаційної роботи потрібно звертати на мову та стиль викладу матеріалу.

Для вираження логічних залежностей в мові є спеціальні функціонально-лексичні:

- *засоби зв'язку*, що вказують на послідовність розвитку думки (спочатку, насамперед, потім, по-перше, по-друге, отже, таким чином та ін.);
- *заперечення* (проте, тим часом, але, тоді як, тим не менше, аж ніяк);
- *причинно-наслідкові відношення* (таким чином, тому, завдяки цьому, внаслідок цього, крім того, до того ж);
- *перехід від однієї думки до іншої* (раніше ніж перейти до..., звернімося до..., розгляньмо..., зупинимося на..., розглянувши, перейдемо до..., необхідно зупинитися на..., необхідно розглянути...);
- *підсумок, висновок* (отже, таким чином, на закінчення зазначимо, все сказане дає змогу зробити висновок..., підсумовуючи, слід сказати...);
- *засобами логічного зв'язку* можуть виступати займенники, прикметники і дієприкметники (даний, той, такий, названий, вказаний та ін.);
- *визначення логічних зв'язків* між частинами висловлювань (можна навести результати..., як показав аналіз..., на підставі отриманих даних..., підсумовуючи сказане..., звідси випливає, що... та ін.).

Дієслово і дієслівні форми несуть у тексті особливе інформаційне навантаження. Автори наукових праць звичайно пишуть «проблема, яка розглядається», а не «проблема, яка розглянута».

У науковій мові дуже поширені вказівні займенники «цей», «той», «такий». Вони не тільки конкретизують предмет, а й визначають логічні зв'язки між частинами висловлювання (наприклад, «ці дані служать достатньою підставою для висновку...»).

Займенники «щос», «дещо», «що-небудь» через неконкретність їх значення в тексті, як правило, не використовуються.

У науковій роботі використовують такі сполучники підрядності «завдяки тому, що», «тоді як», «тому що», «замість того щоб», «з огляду на те, що», «зважаючи на те, що», «внаслідок того, що», «після того, що», «в той час як» та ін. Особливо часто використовуються похідні прийменники «протягом», «відповідно до...», «згідно з...», «у результаті», «на відміну від...», «поряд з...», «у зв'язку з...» та ін.

Безособові, неозначено-особові речення в тексті наукових робіт вживаються при описі фактів, явищ та процесів. Називні речення використовуються в назвах розділів, підрозділів і пунктів, у підписах під рисунками, діаграмами, ілюстраціями.

Обов'язковою вимогою об'єктивності викладу матеріалу є також вказівка на джерело повідомлення, автора висловленої думки чи якогось виразу, можна реалізувати за допомогою спеціальних вставних слів і словосполучень («за повідомленням», «за відомостями», «як свідчить», «на думку», «за даними», «на нашу думку» та ін.).

При згадуванні в тесті прізвищ (учених дослідників, практиків) ініціали, як правило, ставляться перед прізвищем (К.Д. Ушинський, а не Ушинський К.Д.).

Діловий і конкретний характер опису явищ, які вивчаються, майже повністю виключає емоційно забарвлені слова та вигуки. Так, експерименти описуються звичайно за допомогою особових дієслівних форм на -но і -то (одержано, вирішено, проаналізовано та ін.).

Стиль писемної наукової мови – це безособовий монолог. Тому виклад звичайно ведеться від третьої особи. Стало неписаним правилом у роботі замість «я» використовувати «ми». Ставши фактом наукової мови, займенник «ми» зумовив цілу низку нових похідних словосполучень, наприклад, «на нашу думку». Проте нагромадження в тексті займенника «ми» справляє малоприємне враження. Тому автори наукових праць використовують й інші звороти без цього займенника, зокрема конструкції з неозначено-особовими реченнями. Аналогічну функцію виконує речення з безособовими дієприслівними формами на -но і -то («Розроблено комплексний підхід до вивчення...»).

Подання текстового матеріалу

Прості кількісні числівники, якщо при них немає одиниць виміру, пишуться словами. Наприклад: п'яти таблиць (не: 5 таблиць), на трьох зразках (не: на 3 зразках).

Складні кількісні числівники пишуться цифрами, за винятком тих, якими починається абзац (такі числівники пишуться словами).

Числа зі скороченим позначенням одиниць виміру пишуться цифрами, наприклад, 7 л, 24 кг. Після скорочення «л», «кг» та ін. крапка не ставиться.

Якщо кілька чисел стоять у тексті один за одним, скорочена назва одиниці виміру ставиться тільки після останньої Цифри. Наприклад, 3,14 та 25 кг.

Кількісні числівники узгоджуються з іменниками в усіх відмінкових формах, крім називного та знахідного відмінків. Наприклад: від п'ятдесяти гривень (род. відм.), шістдесяти бібліотекам (дав. відм.) та ін. У формах називного та знахідного відмінків числівники керують іменниками. Наприклад: є п'ятдесят (наз. відм.) публікацій (род. відм.), одержати п'ятдесят (знах. відм.) публікацій (род. відм.).

Кількісні числівники при запису їх арабськими цифрами подаються без нарощення (відмінкових закінчень), якщо вони супроводжуються іменниками. Наприклад: на 20 сторінках (не: на 20-ти сторінках).

Прості та складні порядкові числівники пишуться словами. Наприклад: третій, тридцять четвертий, двісті шостий. Винятком є випадки, коли написання порядкового номера обумовлено традицією, наприклад: 4-й Український фронт.

Числівники, що входять до складних слів, у наукових текстах пишуться цифрами. Наприклад: 15-томне видання, 30-відсотковий обсяг.

Порядкові числівники, позначені арабськими цифрами, мають відмінкові закінчення.

При запису після риски пишуть:

а) одну останню літеру, якщо вони закінчуються на голосний (крім «о» та «у») або на приголосний звук;

б) дві останні літери, якщо закінчуються на приголосний та голосний «о» чи «у»– Наприклад: третя декада – 3-я декада (не: 3-тя), п'ятнадцятий день – 15-й день (не: 15-ий), тридцятих років – 30-х років (не: 30-их), десятого класу – 10-го класу (не: 10-о або 10-ого), у сьомому рядку – у 7-му рядку (не: 7-у або 7-ому).

При переліку кількох порядкових числівників відмінкове закінчення ставиться тільки один раз. Наприклад: товари 1 та 2-го сорту.

Після порядкових числівників, позначених арабськими цифрами, якщо вони стоять після іменника, до якого відносяться, відмінкові закінчення не ставляться. Наприклад: у розділі 3.

Так само, без відмінкових закінчень, записуються порядкові числівники римськими цифрами для позначення порядкових номерів століть, кварталів, томів видань. Наприклад: XXI століття (не: XXI-ше століття).

Для утворення скорочених слів використовуються три основних способи:

- 1) залишається тільки перша (початкова) літера слова (рік – р.);
- 2) залишається частина слова, відкидається закінчення та суфікс (рисунок – рис.);

3) пропускається кілька літер у середині слова, замість яких ставиться дефіс (університет – ун-т).

Наведемо кілька загальноприйнятих умовних скорочень, що використовуються:

- а) після перерахування (та ін. – та інше, і т. д. – і так далі, і т. п. – і тому подібне);
- б) при посиленнях (див. – дивись, пор. – порівняй);
- в) при позначенні цифрами століть і років (ст. – століття, ст. ст. – століття, р. – рік, рр. – роки).

Є також такі загальноприйняті скорочення: т. – том, н. ст. – новий стиль, ст. ст. – старий стиль, н.е. – наша ера, м. – місто, обл. – область, гр. – громадянин, с. – сторінка, акад. – академік, доц. – доцент, проф. – професор).

Слова «та інші», «і таке інше» всередині речення не скорочуються. Не рекомендується скорочувати слова «так званий», «наприклад», «формула», «рівняння», «діаметр».

РОЗДІЛ 5. ПРОЦЕДУРА ЗАХИСТУ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

5.1. Процедура експертизи на дотримання академічної доброчесності, попередній розгляд та захист кваліфікаційної роботи.

Перший (електронний) варіант кваліфікаційної роботи подається на кафедру не пізніше ніж за місяць до дати попереднього захисту кваліфікаційних робіт для перевірки рукопису на унікальність та створення звіту перевірки на наявність текстових збігів та плагіату.

Результати перевірки кваліфікаційної роботи на наявність текстових збігів аналізуються науковим керівником, який і виносить остаточне рішення щодо наявності чи відсутності порушення академічної доброчесності. Зазвичай, стандартом для кваліфікаційної роботи є 50%, при наявності грубих порушень – роботу повертають на доопрацювання студенту. Після доопрацювання, кваліфікаційна робота проходить повторну перевірку на унікальність та наявність академічного плагіату. У випадку, коли помилки виправлені – робота допускається до захисту. Робота не допускається до попереднього захисту і не зараховується у разі виявлення плагіату чи фальсифікації результатів дослідження.

Текст кваліфікаційно роботи в обов'язковому порядку перевіряється на анти плагіат відповідною програмою, яка є в університеті. Станом на 2021-2022 н.р. – це програма StrikePlagiarism.

Остаточний варіант скорегованої відповідно до зауважень керівника кваліфікаційної роботи та оформленої згідно методичних рекомендацій кваліфікаційної роботи подається керівнику не пізніше як за 10 робочих днів до дня захисту. Керівник визначає ступінь готовності роботи, відповідність її вимогам і рекомендує допустити до захисту. Робота, що полягає доопрацюванню, повертається студенту і повинна бути здана повторно у тижневий термін.

У випадку невиконання чи несвоєчасного подання кваліфікаційної роботи студент не допускається до захисту.

До захисту кваліфікаційної роботи, студент обов'язково повинен здійснити апробацію результатів дослідження шляхом участі у міжнародних, всеукраїнських науково-практичних конференціях та опублікувати тези за тематикою дослідження. Вітається, але не є обов'язковою апробація результатів дослідження шляхом публікації статті у міжнародних, українських фахових науково-періодичних виданнях.

Захист кваліфікаційної роботи проходить відкрито перед екзаменаційною комісією (ЕК) у складі трьох осіб за участю керівника кваліфікаційної роботи. Склад комісії визначається навчальною частиною. Захист може проводитися на уроках спецдисциплін, на базах практики, на засіданнях гуртків, перед студентами іншого відділення тощо. Атестація проводиться у формі публічного захисту (демонстрації) з дотриманням принципів відкритості й гласності. Графік захисту кваліфікаційних робіт затверджується навчальною частиною. Кваліфікаційна робота за три дні до захисту повинна мати відгук керівника та рецензію рецензента кваліфікаційної роботи.

Захист включає:

1. Виступ здобувача освіти з використанням електронної презентації (до 7 – 10 хв.):
 - обґрунтування актуальності теми дослідження;
 - коротке повідомлення наукового апарату та змісту роботи;
 - ознайомлення з отриманими в ході дослідження результатами наукового пошуку;
 - список публікацій, де апробовано результати дослідження;
 - висновки і пропозиції здобувача освіти.
2. Відповіді здобувача освіти на запитання членів екзаменаційної комісії.
3. Виступ керівника.
4. Оцінка кваліфікаційної роботи.

5.2. Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

Виконання кваліфікаційної роботи оцінюється і до уваги беруться такі критерії.

1. Обґрунтування актуальності наукової проблеми та її відповідності потребам локальної практики соціальної роботи.
2. Рівень опрацювання наукової проблеми, повнота її розкриття. Ґрунтовний системний аналіз закордонних та вітчизняних наукових джерел з проблематики дослідження.
3. Володіння методологією дослідження: розуміння парадигми дослідження та її філософського підґрунтя, наявність чітких критеріїв формування генеральної сукупності вибірок, відповідність підбраного інструментарію дослідження його меті, завданням та предмету, узгодження процедури дослідження із Етичними принципами досліджень у соціальній роботі.
4. Якість інтерпретації та аналізу отриманих кількісних та якісних емпіричних даних, їх лаконічне відображення у змісті кваліфікаційної роботи у вигляді таблиць, рисунків, схем.

5. Відповідність висновків гіпотезі, меті і завданням дослідження, коректність висновків.
6. Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу та навиками академічного письма; правильність та акуратність оформлення кваліфікаційної роботи.
7. Дотримання етики академічної доброчесності, коректність цитувань, оформлення бібліографії.
8. Наявність публікацій (тез доповідей або статей), що підтверджують апробацію результатів дослідження.
9. Рівень усної доповіді на захисті, її відповідність виконаній роботі та інформативність. Якість використання під час захисту засобів унаочнення та презентації. Уміння чітко і ґрунтовно відповідати на запитання.

Оцінка виконання кваліфікаційної роботи студентом одночасно виставляється у залікову книжку здобувача освіти та відомість згідно з шкалою ECTS.

Уніфікація системи оцінювання кваліфікаційної роботи студентів за 100-бальною шкалою, при якій на максимальну оцінку 50 балів може оцінити керівник; на 40 балів – комісія на захисті; на 10 балів керівник і комісія на захисті за якість і кількість публікацій тез та статей наукового змісту на тему кваліфікаційної роботи.

За одну публікацію на тему, що безпосередньо стосується теми кваліфікаційної роботи у науковому виданні студент отримує 10 балів. На захист потрібно принести ксерокопію тих сторінок, на яких подана публікація та сторінок у змісті, де вказано прізвище і тема статті, а також першої сторінки, де вказана бібліографія видання.

Детальні критерії та уніфікація оцінок подані в додатках Е і Ж. Таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами подана в додатку Д.

Як правило, оцінку «**відмінно**» (90 – 100 балів) отримали студенти, в яких в роботі використано достатньо наукових, методичних та практичних джерел з даної теми, дано теоретичне обґрунтування теми, аналіз існуючого наукового досвіду з даного напрямку, показано застосування пошукових методик у роботі з різними категоріями людей, узагальнено і проінтерпретовано власний науковий доробок, який ілюструється в додатках, зроблені висновки та дані практичні рекомендації. Робота повинна бути вдало запрезентована і захищена, всі її етапи мають бути виконані у відповідний термін.

Оцінка «**добре**» (71 - 89) - за роботу, в якій ґрунтовна теоретична частина, проведене дослідження, але виявлений недостатній рівень творчого пошуку та індивідуального підходу у проведенні практичної частини, обсяг роботи з

групою досліджуваних є невеликий, аналіз отриманих даних є недостатньо глибоким. При цьому використано традиційні, а не новаторські методи.

Оцінку «задовільно» (51 - 70) отримують тоді, коли студент проявляє мало самостійності, опрацював недостатню кількість літератури, відсутній творчий пошук, висновки є неглибокими. Студент має труднощі у відстоюванні власної позиції при захисті кваліфікаційної роботи.

Оцінку «незадовільно» (25 - 30) отримують тоді, коли у роботі наявні грубі помилки у формулюванні мети, завдань, об'єкту та предмету дослідження. Порушені принципи наукового дослідження, використано лише одну методику і розмір групи дослідження необґрунтовано малий, відсутність опису та інтерпретації отриманих даних.

Щоб бути допущеним до захисту потрібно набрати не менше 26 балів у керівника. Також за результатами роботи здобувача освіти і виконання кваліфікаційної роботи керівник подає до захисту відгук про роботу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання : метод. рекомендації з впровадження / укл. О.Галевич, І.Штогрин – Львів [б.в.], 2008. – 20 с.
2. Вимоги до оформлення дисертацій та авторефератів дисертацій // Бюлетень ВАК України. – 2011. – № 9 – 10. – С.2– 10.
3. Кислий В.М. Організація наукових досліджень: навчальний посібник / В.М. Кислий. – Суми: Університетська книга, 2011. – 224с.
4. Ковальчук В.В. Основи наукових досліджень / В.В. Ковальчук, Л. М.Моїсеєв. – Київ: Професіонал, 2004. – 206 с.
5. Косаняк В.Я. Методичні вказівки для написання курсових робіт з дисциплін державно-правового циклу (для студентів Правничого коледжу) / В.Я. Косаняк. – Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету ім. Івана Франка, 2011. – 20 с.
6. Крушельницька О.В. Методологія і організація наукових досліджень / О.В. Крушельницька. – Київ: Кондор, 2003. – 192 с.
7. Кваліфікаційна робота [Методичні рекомендації для студентів денної та заочної форм навчання, спеціальностей: «Дошкільна освіта» (6.010101), «Початкова освіта» (6.010102), «Корекційна освіта» (6.010105), «Соціальна педагогіка» (6.010106)] / Уклад.: М. Проц, М.Стахів. – Львів: Факультет педагогічної освіти ЛНУ імені Івана Франка, 2015. – 28 с.
8. Курсова робота. Методичні рекомендації до виконання та захисту для студентів психологічних відділень / уклад. І. Галецька, С. Грабовська, Н. Пилат. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка. – 2011. – 42 с.
9. Методичні вказівки до написання курсових (дипломних, магістерських) робіт. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 47 с.
10. Методичні рекомендації для написання курсових робіт студентами денної та заочної форм навчання, напрямів підготовки: 6.010105– «Корекційна освіта» (бакалавр), 016 – «Спеціальна освіта» (бакалавр), 6.010106 – «Соціальна педагогіка» (бакалавр), 231 – «Соціальна робота»] / Автори-упорядники: Л.Б. Сікорська, В.С. Корнят, Л.В. Кальченко, О.М. Цимбала, Л.Р. Дробіт, М.І. Породько – Львів: Факультет педагогічної освіти ЛНУ імені Івана Франка, 2018. – 48 с.
11. Стеченко Д.М. Методологія наукових досліджень: підручн. / Д.М. Стеченко, О.С. Чмир. – Київ: Знання, 2005. – 309 с.
12. Чорненький Я.Я. Основи наукових досліджень: Організація самостійної та наукової роботи студента / Я.Я. Чорненький, Н.В. Чорненька, С.Б.Рибак. – Київ: Професіонал, 2006. – 208 с.
13. Шейко В.М. Організація та методика науково-дослідної діяльності: Підручник / В.М. Шейко, Н.М.Кушнарєнко. – Київ: Знання, 2004. – 307 с.
14. Як підготувати і захистити дисертацію на здобуття наукового ступеня.

Методичні поради. – 5-е видання, виправлене і доповнене / автор-упорядник Л.А.Пономаренко. - К.: Толока, 2011. – 79 с.

15. Основні вимоги до підготовки та написання навчально-наукових і кваліфікаційних робіт (для студентів-філологів) [Електронний ресурс]: Методична розробка. – Київ, 2011. – 82 с. – Режим доступу: http://www.philolog.univ.kiev.ua/.../metod_zagal.pdf

ДОДАТКИ

Орієнтовний календарний план виконання кваліфікаційної роботи

Тема: _____
 Календарний план виконання роботи:

№п/п	Назва етапу кваліфікаційної роботи	Термін виконання	Примітка
1	Вибір теми. Формулювання теми в результаті загального ознайомлення з проблемою		
2	Пошук наукових, навчальних, методичних та практичних джерел за темою, їх аналіз, підбір та складання бібліографії. З'ясування стану вивчення проблеми в літературі.		
2	Уточнення мети, завдань та обґрунтування концепції роботи		
3	Складання плану (змісту) кваліфікаційної роботи та узгодження його з керівником		
4	Написання теоретичної частини (перший варіант)		
5	Підбір методів та методик, удосконалення плану дослідження		
6	Проведення емпіричного дослідження		
	Підбір методик та групи досліджуваних, погодження з керівником		
	Розробка бланку реєстрації відповідей обстежуваними і погодження з керівником		
	Організація самого діагностичного процесу і його кінцевий термін		
7	Опрацювання отриманих результатів		
8	Оформлення написання практичної частини та формулювання висновків емпіричного дослідження		
9	Формування методичних та практичних рекомендацій. Апробація результатів дослідження у наукових виданнях.		
10	Удосконалення вступу та написання висновків до цілої кваліфікаційної роботи		
11	Редагування та технічне оформлення кваліфікаційної роботи в цілому		
12	Подання кваліфікаційної роботи в електронному варіанті для перевірки на унікальність у антиплагіатній програмі. Підготовка звіту аналізу на наявність текстових збігів та плагіату. У випадку виявлення академічної недоброчесності – повернення роботи для доопрацювання та повторної експертизи.		
12	Подання кваліфікаційної роботи разом з презентацією науковому керівникові		
13	Доопрацювання кваліфікаційної роботи з урахуванням зауважень керівника і подання остаточного варіанту роботи з презентацією		
14	Підготовка до захисту. Захист.		

Студент _____
 Керівник _____
 Дата “ _____ ” _____

ЗРАЗОК ТИТУЛЬНОГО АРКУША

Міністерство освіти і науки України
Львівський національний університет імені Івана Франка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра соціальної педагогіки та соціальної роботи

Кваліфікаційна робота на тему:

Тема роботи- великими літерами напівжирним шрифтом

Виконала студентка групи _____
спеціальності «Соціальна робота»
Прізвище, ім'я, по-батькові
студента (повністю)

Керівник: прізвище, ім'я, по-
батькові (повністю)
посада (професор, доцент, старший викладач,
асистент), науковий ступінь (доктор наук,
кандидат наук)

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ECTS _____

Львів–2022

ЗРАЗОК ОФОРМЛЕННЯ ЗМІСТУ

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ПРОБЛЕМА СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНОЇ АДАПТАЦІЇ МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У НАУКОВІЙ ЛІТЕРАТУРІ	5
1.1. Соціально-педагогічна адаптація молодших школярів як наукова проблема.	5
1.2. Форми і причини соціально-педагогічної дезадаптації.....	12
1.3. Діагностика існуючої практики соціально-педагогічної допомоги.....	18
РОЗДІЛ 2. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНА ПІДТРИМКА МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ У ПРОЦЕСІ АДАПТАЦІЇ ДО НАВЧАННЯ В ШКОЛІ	23
2.1. Рівень соціально-педагогічної адаптації молодших школярів.....	23
2.2. Педагогічні умови успішної соціально-педагогічної адаптації школярів..	33
2.3. Програма соціально-педагогічної підтримки дезадаптованих школярів.....	40
ВИСНОВКИ	43
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ	58

Таблиця відповідності оцінювання знань студентів за різними системами

Оцінка ECTS та визначення	Кількість балів від 1 до 100	Оцінка за традиційною п'ятибальною системою	
A – відмінно	90 – 100	Відмінно	5
B – дуже добре	81 – 89	Добре	4
C – добре	71 – 80		
D – задовільно	61 – 70	Задовільно	3
E – достатньо (задовольняє мінімальні критерії)	51 – 60		
FХ – незадовільно	25 – 50	Незадовільно	2
F – незадовільно (потрібна додаткова робота)	0 – 24		

FХ означає: «незадовільно» – необхідно виконати певну додаткову роботу для успішного складання;

F означає: «незадовільно» – необхідна значна подальша робота; з такою оцінкою студент відраховується після незадовільної відповіді на комісії.

Уніфікація системи оцінювання кваліфікаційної роботи студентів за 100-бальною шкалою

(на максимальну оцінку 50 балів може оцінити керівник; 40 балів – комісія на захисті, 10 балів отримує студент за якість і кількість публікацій тез та статей наукового змісту на тему кваліфікаційної роботи)

ДОДАТОК Е

Критерії оцінювання кваліфікаційної роботи

	Параметри оцінювання	Діапазон оцінки (бали)	Критерії оцінювання за 100-бальною системою
<i>Оцінює виконання кваліфікаційної роботи керівник (максимум 50 балів)</i>			
1	Відповідність змісту кваліфікаційної роботи темі та затвердженому плану	0-5	0-зміст жодного із розділів кваліфікаційної роботи не відповідає затвердженому плану; 2- зміст одного розділу кваліфікаційної роботи відповідає затвердженому плану; 5-зміст усіх розділів кваліфікаційної роботи відповідає затвердженому плану.
2	Обсяг та адекватність використання при написанні роботи першоджерел та дотримання етики академічної доброчесності	0-5	0- Залучені матеріали лише навчальних підручників та посібників (до 30 джерел), етика посилань не дотримана; 2- залучені матеріали навчальних підручників та посібників, періодичних видань (30-40 джерел), етика посилань дотримана частково; 5- залучені матеріали наукових посібників, монографій, довідників, періодичних видань (у кількості понад 45 джерел), етика посилань дотримана
3	Обґрунтування методології дослідження, правильність представлення емпіричних результатів та якість їх інтерпретації	0-15	0-використані методи не відображають мету та завдання кваліфікаційної роботи; 5- обрані методики відображають мету та завдання, але аналіз результатів поверховий; 10-адекватно підібрані методи дослідження, кількісний і якісний аналіз результатів поверховий; 15- адекватно підібрані методи дослідження, представлено ґрунтовний кількісний і якісний аналіз результатів дослідження, обґрунтована позиція автора, запропоновані практичні рекомендації.
4	Відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим вимогам	0-10	0-текст кваліфікаційної роботи оформлено з суттєвими порушеннями встановлених вимог; 5- текст кваліфікаційної роботи оформлено з незначними порушеннями; 10-текст кваліфікаційної роботи оформлено відповідно до вимог.
5	Наявність елементів творчого пошук, виклад і обґрунтування власної думки	0-5	0-у роботі відсутні елементи творчого пошуку та обґрунтування власної прозиції; 5- у роботі наявні елементи творчого пошуку та обґрунтована власна думка.
6	Вчасність виконання як усієї кваліфікаційної	0-5	0-студент невчасно виконував роботу на усіх етапах; 2- студент вчасно не виконав роботи на одному із

	роботи так і її окремих етапів		етапів; 5- студент вчасно виконував роботу на всіх етапах.
	Оцінює захист кваліфікаційної роботи керівник, присутні члени комісії (максимум 40 балів)		
7	Розуміння основних складових, етапів кваліфікаційної роботи	0-15	0- студент не може пояснити тему, мету дослідження; 5- доцільність обрання теми зрозуміла, а формулювання мети та завдань не переконує слухачів у знаннях здобувача освіти; 10- усі розділи відповідають темі роботи, методи емпіричного дослідження підібрані неадекватно; студент розуміє доцільність обрання саме такої проблематики, формулює основні складові роботи 15- усі розділи кваліфікаційної роботи відповідають темі, адекватно підібрані методи емпіричного дослідження, студент розуміє перспективність та актуальність досліджуваної теми, важливість результатів.
9	Виступ здобувача освіти на захисті та якість презентації виступу	0-15	0- виступ здобувача освіти без презентації; 5- виступ здобувача освіти неповний, порушена логічна побудова, презентація не відповідає вимогам до неї; 10- виступ здобувача освіти аргументований, змістовний, логічно побудований, презентація гарна і якісна (можливі й інші види унаочнення, які використовує здобувач освіти, хоча не обов'язково), але здобувач освіти не вклався у визначений час; 15- виступ здобувача освіти аргументований, змістовний, логічно побудований, презентація лаконічна, компактна і якісна, студент вклався у визначених йому для захисту 7 - 10 хвилин.
10	Повнота, глибина, обґрунтування відповідей на питання	0-10	0- здобувач освіти не може дати відповідь на поставлене запитання; не може сформулювати підсумків роботи; 5- здобувач освіти дає неповні, поверхневі, неґрунтовні відповіді; 10- здобувач освіти дає повні, глибокі, обґрунтовані відповіді на поставлені питання.
11	Наявність публікацій, що підтверджують апробацію результатів дослідження	10	Результати дослідження апробовано на міжнародних та вітчизняних науково-практичних конференціях, про що свідчать опубліковані тези доповідей та (або) статті у фахових виданнях.

Зразок відгуку керівника
ФАКУЛЬТЕТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ЛНУ ім. І.ФРАНКА
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ
ВІДГУК НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ
 студентки (а) _____ курсу напряму підготовки _____

(ПП)

на тему: _____

Актуальність теми:

Характеристика структури і змісту роботи та її обсяг:

№п .п	Критерії оцінювання	Кількість балів	Оцінка керівника	Рівень відповідності до критерію		
				низький	середній	високий
1	Відповідність змісту кваліфікаційної роботи темі та затвердженому плану	0-10				
2	Обсяг та адекватність використання при написанні роботи першоджерел та дотримання етики академічної доброчесності	0-20				
3	Обґрунтування методології дослідження, правильність представлення емпіричних результатів та якість їх інтерпретації	0-30				
4	Відповідність оформлення кваліфікаційної роботи встановленим вимогам	0-20				
5	Наявність елементів творчого пошуку, виклад і обґрунтування позиції автора	0-10				
6	Вчасність виконання як усієї кваліфікаційної роботи так і її окремих етапів	0-10				
	Сумарна оцінка керівником					

Позитивні сторони роботи:

Недоліки:

Загальний висновок: (допускається чи не допускається до захисту, яку оцінку (в балах за 100 бальною системою) отримав від керівника, якої оцінки заслуговує робота за 5-и бальною):

Науковий керівник

_____ (ПП)

ДОДАТОК 3

**РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА З ОСОБЛИВОСТЕЙ ДОСЛІДЖЕНЬ
У СОЦІАЛЬНІЙ РОБОТІ**

1. McKernan J. Curriculum Action Research: A Handbook of Methods and Resources for the Reflective Practitioner / J. McKernan. - Routledge, 2013. - 2nd edition. - 288 p.
2. McNiff J. Action Research: Principles and Practice / J. McNiff. - 3rd edition. - Routledge, 2013. - 226 p.
3. Sobočan A. M., Bertotti T., Strom-Gottfried Kim. Ethical considerations in social work research. *European Journal of Social Work*, 2018. DOI: 10.1080/13691457.2018.1544117
4. Standards for Social Work Practice in Child Welfare Work Group // Developed by National Association of Social Workers. - Washington, DC : NASW Press, 2013. - 30 p
5. Winter R. A Handbook for Action Research in Health and Social Care / R. Winter, C. Munn-Giddings. - Routledge, 2001.
5. Вознюк О.В. Формування дослідницьких умінь та актуалізація дослідницьких здібностей у дітей та молоді. Наукові записки Малої академії наук України. Збірник Наукових праць. Серія : Педагогічні науки. Вип.2. Київ, 2012. С.50–62.
6. Єрошенко К.М., Семигіна Т. В. Дослідження в дії у соціальній роботі: ролі дослідника. Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». 2018. № (1) 15. С. 123-126. URL: <https://bit.ly/3aGNiBD>
7. Карагодіна О., Семигіна Т. Розвивальний потенціал досліджень у соціальній роботі. Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : мат. V Міжнар. наук.-практ. конф. (13–14 березня 2020 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ : КНУ імені Тараса Шевченка, 2020. С. 49-52. URL: <https://bit.ly/32RGrA>
8. Лиховид Д., Семигіна Т. «Дослідження за участю»: технологія опитування та інструмент розвитку громади. Проблеми та перспективи розвитку науки на початку третього тисячоліття у країнах Європи та Азії: мат. XXXI міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (5–6 листопада, 2016). Переяслав-Хмельницький, 2016. С. 101-102. URL: <https://bit.ly/3expYqU>
9. Основи наукових досліджень у соціальній роботі: Навч. посіб. / М.М. Букач, Т.С. Попова, Н.В. Клименюк; за ред. М.М. Букача. – Миколаїв: ЧДУ ім. Петра Могили, 2009. – 284 с.
10. Повідайчик О.С. Теорія і практика професійної підготовки майбутніх соціальних працівників до науково-дослідницької діяльності : автореф. дис. докт. пед. н.: 13.00.04. Тернопіль, 2019. 44с.
11. Семигіна Т. В. Розвиток власних теорій соціальної роботи: глобальні тенденції. Розвивальний потенціал сучасної соціальної роботи: методологія та технології : мат. IV Міжнар. наук.- практи. конф. (15–16 березня 2018 року, Київ) / За ред. Ю.М. Швалба. Київ: КНУ імені Тараса Шевченка, 2018. С. 90-194. URL: <https://bit.ly/3aHjBAh>
12. Семигіна Т. В., Карагодіна О.Г., Дворяк С.В. Цифровий формат досліджень із соціальної роботи: рефлексії практичного досвіду. Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. 2020. Вип.3 (132). С. 89–97. URL: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-3-10>
13. Семигіна Т. Дослідники як агенти змін (використання дослідження в дії у соціальній роботі). Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія «Соціальна робота». 2021. № 1(7). С. 37-41.
14. Семигіна Т. Нові глобальні етичні принципи соціальної роботи // Вісник Академії праці, соціальних відносин і туризму. 2019. № 1. С. 70-85. URL: <https://bit.ly/2BuJodu>
15. Семигіна Т.В. Використання обґрунтованої теорії у дослідженнях із соціальної роботи. *Ricerche scientifiche e metodi della loro realizzazione: esperienza mondiale e realta domestiche: Raccolta di articoli scientifici «ΛΟΓΟΣ» con gli atti della I Conferenza scientifica e pratica internazionale* (Т. 2), Bologna, May 14, 2021. Bologna-Vinnytsia: Associazione

- Italiana di Storia Urbana & Piattaforma scientifica europea, 2021. P. 8-10. URL: <https://bit.ly/3ySUGDG>
16. Семигіна Т.В. Дослухаючись до розповідей: нарративні дослідження у соціальній роботі. orszer m szerek s algoritmusai tapasztalati s elm leti tudom nyos kutat si: tudományos művek gyűjteménye a nemzetközi tudományos-gyakorlati konferencia anyagával (Hang 2), Szeptember 18, 2020. Budapest: European Scientific Platforme. P. 115-117. URL: <https://bit.ly/3dYORwx>
 17. Семигіна Т.В. Клієнти соціальної роботи як співдослідники. Міжгалузеві диспути: динаміка та розвиток сучасних наукових досліджень: матеріали міжнар.наук. конф. (10 липня 2020 р.). Т. 2. Вінниця: МЦНД, 2020. С. 33-35. URL: <https://ojs.ukrlogos.in.ua/index.php/mcnd/issue/view/10.07.2020/330>
 18. Семигіна Т.В. Розуміння та використання рефлексивності у дослідженнях із соціальної роботи. Здобутки та досягнення прикладних та фундаментальних наук XXI століття: мат. міжнар. наук. конф. (7 серпня, 2020 рік). Черкаси: МЦНД. Т. 2. С. 23-26. URL: <https://bit.ly/3tYmTXm>
 19. Семигіна Т.В. Чи завжди цифри мають значення: Огляд парадигм дослідження у соціальній роботі. Path of science. 2020. Vol. 6. № 7. P. 3001-3011. URL: <https://pathofscience.org/index.php/ps/article/download/758/739>
 20. Дослідження у соціальній роботі: Антологія [упор.Т. Семигіна]. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2021. 203 с.

Інтернет-ресурси

1. http://www-library.univer.kharkov.ua/pages/bibliography/apa_style.pdf
2. <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/node/4518/pravylaoformlennypyskuvykorystanyhdzherel.pdf>
3. <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/2921>